

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
Мальований М.І.

« 30 » 09 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологічні основи формування екомережі

Освітньо-науковий рівень: доктор філософії

Спеціальність: 103 Науки про Землю

Умань – 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологічні основи формування екомережі» для здобувачів ОНР доктор філософії спеціальності 103 Науки про Землю. - Умань: Уманський НУС, 2018 - 9 с.

Розробник: *(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)*

д.т.н., проф. Соцько С.П.

(підпис)

Погоджено:

Гаряч(и) ОНП _____ *(ініціали, прізвище)*

(підпис)

_____ *(ініціали, прізвище)*

(підпис)

_____ *(ініціали, прізвище)*

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та БЖД

(назва кафедри)

Протокол від «*30*» *08* 20*18* року № *1*

Завідувач кафедри _____ *(ініціали, прізвище)*

(підпис)

«*30*» _____ 20*18* року

Створено науково-методичною комісією факультету
плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від «*30*» *08* 20*18* року № *1*

Голова _____ *(ініціали, прізвище)*

(підпис)

«*30*» _____ 20*18* року

1. Опис навчальної дисципліни

«Методологічні основи формування екомережі»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 3	Галузь знань 10 «Природничі науки»	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність 103 Науки про Землю	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		I	1
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		1-й	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: I рік (I сем) - 2 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-науковий рівень: Доктор філософії	Лекції	
		6	
		Практичні, семінарські	
		6	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
78			
Вид контролю: Залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить :
– для денної форми навчання 13,3:86,7.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Майбутнім докторам філософії важливо знати, що екомережа це єдина територіальна система, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, підвищення природно-ресурсного потенціалу території України, збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин через поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища і відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні (Закон України “Про екологічну мережу України”).

Мета дисципліни: дати основи теоретичних знань і практичних навичок з - визначення просторової структури екологічної мережі; визначення ділянок для формування складових елементів національної екологічної мережі; оптимізація площ сільськогосподарських угідь та зменшення ступеня їх розораності; створення в агроландшафтах ділянок лісової та лучної рослинності; відтворення степових, лучних, водно-болотних та інших природних ландшафтів.

Фахові компетентності:

мати уяву про:

- біологічне (біотичне) різноманіття як сукупність усіх видів рослин, тварин і мікроорганізмів.

- буферну зону як місцевість з природним або частково зміненим станом ландшафту, що оточує найбільш цінні ділянки екологічної мережі;

- екологічну мережу як єдину територіальну систему;
- кадастр територій та об'єктів природно-заповідного;

знати:

- що таке консервація земель ;
- що таке моніторинг стану екологічної мережі;
- що таке популяція, біотоп, біоценоз;

Програмні результати навчання:

- обґрунтовувати виділення природного регіону як природно-територіального утворення;

- обґрунтовувати виділення природного коридору як ділянки землі чи водної поверхні ;

- обґрунтовувати виділення природного ландшафту як цілісного природно-територіального комплексу.

- обґрунтовувати виділення біотопу як середовища існування рослин і тварин.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Формування екомережі в Україні і в світі

Тема 1. Поняття про екомережу. Закон України про формування екомережі.

Тема 2. Головні складові екомережі в Україні.

Змістовий модуль 2. Методологічні основи формування екомережі.

Тема 3. Аналіз різних концепцій формування екомережі.

4. Структура навчальної дисципліни

Модуль (розділ, блок змістових модулів)		Обсяг			
№	«Методологічні основи формування екомережі»	лекції	практичн	самостій на	разом
1.	Змістовий модуль 1. Формування екомережі в Україні і в світі				
	Тема 1. Поняття про екомережу. Закон України про формування екомережі.	2	2	20	24
	Тема 2. Головні складові екомережі в Україні.	2	2	20	24
	Разом за змістовим модулем 1	4	4	40	48
2.	Змістовий модуль 2. Методологічні основи формування екомережі				
	Тема 3. Аналіз різних концепцій формування екомережі.	2	2	17	21
	Разом за змістовим модулем 2	2	2	17	21
	Усього годин	6	6	74	90

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Закон України про формування екомережі	2
2.	Збереження біорізноманіття – головна мета формування екомережі	2
3.	Порівняльний аналіз різних концепцій формування екомережі	2
	Всього	6

6. Методи навчання

В рамках вивчення дисципліни «Методологічні основи формування екомережі» передбачено проведення:

– лекцій. За структурою заплановані лекції можливо поділити на вступні, тематичні, заключні, оглядові, установчі. Для проведення лекцій

планується використання мультимедійного комплексу для наочного відображення представленого матеріалу;

– семінарські заняття. На заняттях передбачається розгляд теоретико-методичних основ формування екомережі відповідно з Севільською стратегією, наукових досліджень окремих компонентів ПЗФ. З метою кращого засвоєння матеріалу планується використання тестів, навчальних фільмів, презентацій, ситуаційних задач тощо. По окремих темах планується проведення ділових ігор;

– практичні заняття. На практичних заняттях планується засвоєння практичних навичок ведення заповідної діяльності фахівця-еколога;

– самостійна робота студентів буде проводитися з використанням різноманітних дидактичних методів навчання.

В системі методів навчання перевага надається активним методам. Ці методи найкраще реалізуються у самостійній роботі студентів а саме, метод літературного пошуку, знайомство з джерелами Інтернет, підготовка повідомлень та доповідей на семінарські заняття.

7. Методи контролю

Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни «Методологічні основи формування екомережі» включає поточний контроль успішності, модульний контроль та складання підсумкового заліку. За семінарські заняття аспірант може отримати максимум 50 балів. За самостійну роботу – 40 балів і за модульну контрольну – 10 балів.

8. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Модуль №1		сума	
ЗМ 1	ЗМ 2	ЗМ 1	ЗМ 2
T1	T2	T3	
35	25	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з можливістю

		повторного складання	повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення

Навчальний посібник «Екологічні основи збалансованого природокористування у агросфері: навчальний посібник./за редакцією С.П.Сонька та Н.В.Максименко. / Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015.- 568 с. (Навчально-наукова серія «Бібліотека еколога». Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (протокол №5 від 27.04.2015) <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/2462>.

Навчальні презентації в програмі «Power Point», навчальні фільми,

14. Рекомендована література

а) Основна

1. «Екологічні основи збалансованого природокористування у агросфері: навчальний посібник./за редакцією С.П.Сонька та Н.В.Максименко. / Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015.- 568 с. (Навчально-наукова серія «Бібліотека еколога». Затверджено до друку рішенням Вченої ради Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна (протокол №5 від 27.04.2015) <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/2462>.

2. Закон України про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки (відомості верховної ради україни (ввр), 2000, п 47, ст.405) (<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14>).

3. Сонько С.П. Аналіз методологічних підходів до формування національної екологічної мережі./ Науковий вісник НЛТУ України. Актуальні проблеми лісового та садово-паркового господарства. Львів:РВВ НЛТУ України,- 2013. – Вип.23.5.- 380 с.- С.68-72. **Фахове видання.** <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/346>.

4. Сонько С.П. Біосфероцентризм у сучасних концепціях взаємодії природи і суспільства./ Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Екологічна стратегія майбутнього: досвід і новації», приуроченій до 25-річчя науково-дослідної лабораторії «Екологія і освіта» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.(30–31 березня 2017 року). <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/6164>.

5. Сонько С.П., Казакова Т.А. Чи треба заповідати антропогенні ландшафти? (постнекласичні погляди на склад національної екологічної мережі)./ Перспективи розвитку лісового і садово-паркового господарства : матер. Всеукр. Наук.-практ.конф. (14 грудня 2016 р.).- Відп.ред.О.О.Непочатенко. – Умань:«Візаві», 2016.- 182 с.- С.С.18-20.

6. Сонько С.П., Максименко Н.В. Про «природність» та «антропогенність» ландшафтотворення./ Людина та довкілля. Проблеми неоекології. Сучасні географічні та екологічні дослідження довкілля. - № 1-2 (25). - Харків: Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – С.9-13. **Фахове видання.** <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/2783>.

б) додаткова

7. Вісник Національного екологічного центру України 2000-2018 р.р. (<http://necu.org.ua/visnyk-netsu-vypusk-6-2017/>)

8. ГИС и заповедные территории Материалы III научно-методического семинара 30 мая – 01 июня 2015 г., НПП «Слобожанский» (Украина, Харьковская обл., Краснокутский р-н, с. Владимировка). <http://necu.org.ua/wp-content/uploads/2016/04/gis-pzf-2015.pdf>.

9. Жива Україна. Екологічний журнал, 2015-2018 р.р. (<http://necu.org.ua/zhyva-ukrayina-ekolohichnyu-zhurnal-1-2017/>)

10. Сонько С.П., Голубкіна О.М. Використання об'єктів природно-заповідного фонду у екологічному туризмі: протиріччя та можливості./ Перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні: регіональні аспекти. Збірник тез за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 28 березня 2014 року Умань, «Візаві», 2014. – 314 с. – С.128-134. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/1218>

11. Сонько С.П., Голубкіна О.М. Інтродукція як різновид екологічного збурення природних екосистем./ Матеріали наукової конференції «Перспективи розвитку лісового і садово-паркового господарства. - Умань, 2014.- 420с. – С.326-327. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/1220>.

12. Сонько С.П., Кисельов Ю.О., Максименко Н.В., Мезенцев К.В.Екологічні основи удосконалення адміністративно-територіального устрою України./ Грантовий науковий проект з фінансуванням Міністерством освіти і науки України./ Підбірка наукових матеріалів кафедри екології та безпеки життєдіяльності. Умань, УНУС,2015. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/6195>

13. Сонько С.П. Концепція ноосферних екосистем як продовження ідей В.І.Вернадського. / Ноосфера і цивілізація. Всеукраїнський філософський журнал. Вип. 8-9(11). - Донецьк: ДонНТУ, 2010. - С.230-241. **Фахове видання.** <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/310>.

14. Сонько С.П., Косенко Ю.Ю. Ландшафтні заказники Черкащини та їх роль у формуванні екомережі./ Екологія – шляхи гармонізації відносин природи та суспільства. Збірник тез VI міжвишівської науково-

практичної Інтернет-конференції. Умань, 20 жовтня 2017 року. / Під ред. д. е. н. О. О. Непочатенко. Ред.-вид. відділ УНУС, Умань, 2017. – 53 с.- С. С. 28-30.

15. Сонько С. П., Н. В. Максименко, Р. О. Квартенко. Проблеми територіальної організації екологічної мережі (на прикладі Сіверсько-Донецького екологічного коридору)/ Науковий вісник НЛТУ України. Актуальні проблеми лісового та садово-паркового господарства. Львів: РВВ НЛТУ України, - 2013. – Вип. 23.6. - 380 с.- С. 317-324 **Фахове видання.** <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/345>.

16. Сонько С. П., Пушкарьова Т. М., Кудла В. Й., Голубкіна О. М. Геоботанічні дослідження у ландшафтному заказнику місцевого значення «Чорнокам'янський притікичанський каньйон»./ Екологія – шляхи гармонізації відносин природи та суспільства. Збірник тез III Міжвузівської наукової конференції з міжнародною участю 11 - 12 жовтня 2012 року. Ред. Непочатенко О. О. Ред.-вид. центр УНУС.- Умань, 2012.- 122 с.- С. 91-94. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/2451>

17. Сонько С. П. Реформування адміністративно-територіального устрою на принципах ноосферного розвитку./ Матеріали ІХ Всеукраїнських наукових Таліївських читань.- Харків, 2013, ХНУ ім. В. Н. Каразіна.- С. С. 159-161. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/349>.

Інформаційні ресурси

18. Інтерактивна елементарна ГІС «Об'єкти природно-заповідного фонду Уманщини і їх використання у екологічному туризмі»/ Репозитарій УНУС. <http://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/558>

19. http://www.edgg.org/edgg_meeting_2011.html

20. <http://www.terreco.univ.kiev.ua/>

21. <http://necu.org.ua/bibloiografiya/>

22. <http://ukr.vipreshebnik.ru/ekolog/4167-ponyattya-osoblivosti-strukturni-elementi-ekologichnoji-merezhi-ukrajini.html>